

στεύει ότι τούτο θέλει όργανωσιν και χρόνον. Ίσως θα πρέπει να άπασχολήσῃ τὸ νέον συμβούλιον τοῦ ΠΣΧ. Βιομηχανίας. Ὡς πρὸς τὸν διαχωρισμὸν τοῦ περιοδικοῦ «Χ.Χρονικά», ὁ ὁποῖος κατ'άρχην άπεφασίσθη εἰς Ἐπιστημονικὸν καὶ Γενικὸν μέρος εἶναι εὐχάριστον τὸ γεγονὸς καὶ ἀναμένομεν τὴν ἐφαρμογὴν του.

Εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ Γενικοῦ μέρους καλοῦνται νὰ συμβάλλουν οἱ χημικοὶ Βιομηχανίας διὰ ἀρθρῶν τῶν ἐνημερώσεως τοῦ κλάδου εἰς Βιομηχανικὰ θέματα.

Πρὸς τὸν κ. Πρόεδρον τῆς Ε.Ε.Χ. διευκρινίζει ὅτι διὰ τὴν παροῦσαν συνέλευσιν τοῦ ἐστάλη πρόσκλη-

αῖς καὶ τὸν εὐχαριστεῖ διὰ τὴν παρουσίαν του εἰς ταύτην.

Τέλος ἐκφράζει τὴν εὐχὴν ὅπως εἰς τὰς διενεργηθησομένας ἐκλογὰς τοῦ νέου Δ.Σ. τοῦ Π.Σ.Χ.Β. ἐπιτύχουν οἱ ἄριστοι. (Θερμὰ χειροκροτήματα).

Μετὰ ταῦτα λύεται ἡ συνεδρίασις περὶ ὥραν 9.30 μ.μ.

Ὁ Πρόεδρος

Ο. Ἀγγελίδης

Οἱ Γραμματεῖς

Κ. Θεοδορακοπούλου

Β. Τσατσαρώνης

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΠΕΝΘΗ

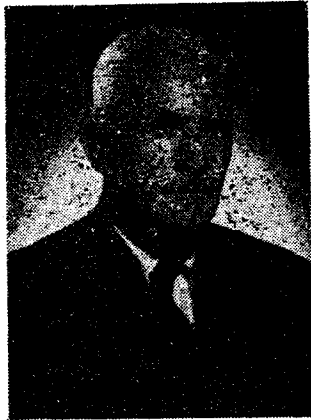
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Κ. ΔΑΛΜΑΣ

1886 — 1967

Κατὰ τὰ τελευταῖα χρόνια ὁ κλάδος μας ἐδοκιμάσθη ἀπὸ τὴν ἀπώλειαν μεγάλων φυσιογνωμιῶν, αἱ ὁποῖαι, μετὰ τὴν ἐπιστημονικὴν καὶ τὴν ἐπαγγελματικὴν δραστηριότητά των, διεδραμάτισαν μεγάλον ρόλον διὰ τὴν ἀνάδειξιν αὐτοῦ, κατὰ τὴν σύντομον εἰς τὴν Χώραν μας ἀλλὰ δύσκολον πορείαν του. Μεταξὺ αὐτῶν μία ξεχωριστὴ προσωπικότης ἐσυγκινούσε ὅλους τοὺς πολυαριθμοὺς συναδέλφους, οἵτινες λόγῳ κοινῶν προσπαθειῶν συνεδέθησαν μαζί τῆς καὶ μετὰ τὴν ζωηρὰν ἀνάμνησίν τῆς θὰ ἐξακολουθήσῃ νὰ τοὺς εἶναι προσφιλεῖς καὶ νὰ τοὺς συγκινῇ πάντοτε. Τόσον ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι εὐρίσκονται εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ κλάδου, ὅσον καὶ ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι πυκνῶνουν τὰς τάξεις τῶν ἀπλῶν σκαπανέων τῆς ἐρεῦνης καὶ τῆς ἐφαρμογῆς.

Ὁ Δημήτριος Δάλμας. Ὁ δάσκαλος τοῦ ἀλφάβητου τῆς Χημείας εἰς τὰς 40 σειρὰς ἐπιστημόνων, χημικῶν, φυ-

σικῶν, ἰατρῶν, οἱ ὁποῖοι ἐπέρασαν ἀπὸ τὰ πανεπιστημιακὰ θρανία καὶ ἀπὸ ἐκείνων ἐδιδάχθησαν τὰς πρώτας γνώσεις καὶ ἐγένοντο κοινωνοὶ τῶν πρώτων ἐνθουσιασμῶν διὰ τὴν μεγάλην αὐτὴν ἐπιστήμην. Ὁ Δάλμας, φωτισμένος, πρῶτος, ὑπομονητικὸς διδάσκαλος, ἐστέκετο μετὰ πραγματικὴν ἀγάπην καὶ κατανόησιν κοντὰ εἰς τὸν πρωτοετὴ φοιτητὴν, μετὰ τὰς ἐλλειπεῖς γυμνασιακὰς γνώσεις, ὅστις μετὰ δέος ἀντε-

μετώπιζεν ὅλα αὐτὰ, τὰ δι' αὐτὸν καινοφανῆ, τῶν χημικῶν θεωριῶν, τύπων καὶ ἐξισώσεων. Δὲν ἦτο ὁ Καθηγητὴς, τὸν ὁποῖον ἐχώριζεν ἡ ἀπόστασις τῆς ἡλικίας, τῆς ἱεραρχίας ἢ τῆς σοφίας. Ἦτο ὁ ταπεινὸς καὶ ἀγαθὸς δάσκαλος, πρὸ παντὸς ὁ φίλος, ὁ ὁποῖος ἐκοπιᾶζε διὰ νὰ τὸν διδάσῃ, ἠγωνίζετο διὰ νὰ κατορθώσῃ νὰ κάμῃ κτῆμα του τὴν διδασκαλίαν του, μετὰ ἀπειρὴ ὑπομονή, πάντα ἔτοιμος νὰ συγχωρῆσῃ τὰ σφάλματά του.

Εἰς τοὺς βετεράνους τῆς Χημικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου ἀξέχαστη μένει ἡ διδασκαλία του τῆς Ἀναλυτικῆς Χημείας εἰς τὸ Μικρὸ Ἀμφιθέατρο τοῦ Χημείου τῆς ὁδοῦ Σόλωνος, κατὰ τὰς μεσημβρινὰς ὥρας, καὶ κατό-

πιν, ἢ εἰς τὴν πρᾶξιν συνέχεια αὐτῆς, μέχρι ἀργὰ τὸ βράδυ, εἰς τὰς αἰθούσας τῶν ἀσκήσεων. Ἐκεῖ, σκυμμένος ἐπ' αὐτὸν ἀπὸ τὸν ἀδέξιον ἀκόμη φοιτητὴν, εἰς τὸν «πλάγκον» του πλέον, συνέχιζε τὴν διδασκαλίαν τῆς θεωρίας, ἔδειχνε τὴν χρῆσιν τῶν χημικῶν ὀργάνων, ἐξηγοῦσεν, ἐνεθάρρυνεν. Αὐτὸς, στερεὰ καὶ μεθοδικὰ, ἔβαζε τὰ θεμέλια τῶν γνώσεων τῆς Χημείας, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἀργότερα ἄλλοι θὰ οἰκοδομοῦσαν.

Ὁ Δάλμας κατήγετο ἀπὸ τὸ Παγώνιον, μίαν πτωχὴν ἀλλὰ ἠρωϊκὴν περιοχὴν τῆς Βορείου Ἠπείρου. Ἐγεννήθη τὸ 1886 εἰς τὴν μικρὰν κωμόπολιν Βήσσανη, ἡ ὁποία εὐρίσκεται παρὰ τὰ σημερινὰ μας σύνορα. Ἐκεῖ ἐδιδάχθη ἐπὶ Τουρκοκρατίας τὰ ἐγκύκλια μαθήματα. Ἀργότερον ἐγκατεστάθη μετὰ τῆς οἰκογενείας του εἰς τὸ Ἡράκλειον τῆς Κρήτης, ὅπου ὁ πατέρας του μετείργετο τὸν ἀρτοποιόν, τὸ πατροπαράδοτον ἐπάγγελμα τοῦ ξενιτεμένου Ἠπειρώτου. Εἰς τὸ γυμνάσιον αὐτῆς τῆς πόλεως ἐφοίτησεν καὶ ἀπὸ αὐτὸ ἔλαβε τὸ ἀπολυτήριόν του.

Τὸ 1908 ἐγκατεστάθη εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ ἐνεγράφη εἰς τὸ Τμῆμα τῶν Φυσικῶν Ἐπιστημῶν τῆς Φυσικομαθηματικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου. Τὰ οἰκονομικὰ τῆς οἰκογενείας του ἦσαν περιορισμένα καὶ διὰ ν' ἀνταποκριθῇ εἰς τὰς δαπάνας τῶν σπουδῶν του εἰργάζετο παραλλήλως εἰς διάφορα ἐπαγγέλματα. Μεταξὺ αὐτῶν εἰς τὴν φαρμακοβιοτεχνίαν «Κρίνου», θέσιν τὴν ὁποίαν διετήρησεν ἐπὶ μακρὸν καὶ μετὰ τὴν ἀπόκτησιν τοῦ διπλώματός του. Μετὰ σχετικὴν καθυστέρησιν, λόγῳ τῶν πολέμων, κατὰ τὴν 7ην Ἰουνίου 1917, ἔλαβε τὸ πτυχίον του, τὸ ὁποῖον κατὰ τὰ κρᾶτοῦντα τὴν ἐποχὴν ἐκείνην τοῦ παρεῖχεν ἐπαγγελματικῶς τὰ προσόντα τοῦ Χημικοῦ. Μετὰ ἓν ἔτος, τὸν Ἰουνίου τοῦ 1918, ἔλαβε καὶ τὸ διδακτορικὸν δίπλωμα.

Ἀπὸ τὰ φοιτητικὰ χρόνια ἰδιαιτέρως ἠγάπησε καὶ ἀφιερῶθη εἰς τὴν μελέτην τῆς χημικῆς ἐπιστήμης. Τοῦτο ἐξετιμήθη παρὰ τοῦ νέου τότε καθηγητοῦ ἀειμνήστου Κ. Ζέγγελι, ὥστε, ἤδη ἀπὸ φοιτητὴν, κατὰ τὸ 1909, νὰ τὸν προσλάβῃ ὡς βοηθὸν τοῦ Ἐργαστηρίου τῆς Ἀνοργάνου Χημείας. Χάρις εἰς τὴν ἐργατικότητά του, τὴν ἐπιμέλειαν καὶ τὴν δεξιότητιαν, τὴν ὁποίαν ἐπέδειξεν εἰς τὸ πειραματικὸν μέρος καὶ ἰδίως εἰς τὴν χημικὴν ἀνάλυσιν, ἀπὸ τοῦ 1918 προήχθη εἰς τὴν θέσιν τοῦ Ἐπιμελητοῦ τοῦ Ἰδίου Ἐργαστηρίου, θέσιν τὴν ὁποίαν διετήρησε καὶ πολυτρόπως ἀνέδειξε μέχρι τῆς ἀποχωρήσεώς του ἀπὸ τῆς ὑπηρεσίας κατὰ τὸ 1951, ἦτοι ἐπὶ 33 συναπτὰ ἔτη.

Κατὰ τὸ μακρὸν αὐτὸ διάστημα ὁ Δάλμας δὲν ὑπῆρξε μόνον ὁ γλαφυρὸς καὶ ἱκανὸς διδάσκαλος ἀλλὰ καὶ ὁ ἀκούρατος ἐρευνητὴς. Ἀπόκοσμος καὶ εἰς ὅλα ὀλιγαρκής,

ὑπῆρξεν ὁ πρὸς ὅλους τρυφερός φίλος καὶ ὁ αὐτόκλητος κηδεμών καὶ προστάτης, ὅλον τῶν φοιτητῶν του καὶ ἰδίως τῶν πενεστέρων. Δὲν ἀπέκτησεν ἰδικήν του οἰκογένειαν, διότι δι' αὐτὸν οἰκογένειαν ἀποτελοῦσαν, καὶ μάλιστα πολυπληθεστάτην, οἱ φοιτηταί του. Ἐπέρασε κυριολεκτικῶς ὁλόκληρον τὴν ζωὴν του κλεισμένος εἰς τὸ ἐργαστήριον. Ἐκεῖ τὸν εὗρισκες ἀκόμη καὶ τὰς ἑορτάς, ἀπὸ τοῦ ὄρθρου μέχρι βαθείας νυκτός, χωρὶς καμμίαν διακοπὴν. Τὸ «Ἐργαστήριον τοῦ Δάλμα» ἐγκατεστημένον εἰς τὸ πρῶτον πρὸς τὰ ἀριστερὰ δωμάτιον μετὰ τὴν εἴσοδον τῆς Ἀνοργάνου, ἀπετέλεσε, διὰ μίαν ὁλόκληρον ἐποχὴν, θρύλον. Πνιγμένον πάντοτε εἰς τοὺς καπνοὺς καὶ τὰς ἀποπνικτικὰς ὀσμὰς τῶν ἑξατμίσεων, μὲ τὴν γραφικὴν ἀκαταστασίαν ἐκ τῆς συνεχοῦς καὶ ἐντόνου δραστηριότητός του, ἦτο τὸ κέντρον διὰ ἐπιστημονικὰς συζητήσεις, διὰ συμβουλὰς καὶ ἐξηγήσεις εἰς τὰς φοιτητικὰς ἀπορίας, ἀλλὰ ἀκόμη καὶ διὰ πᾶσαν φιλικὴν βοήθειαν. Διότι εἰς τὰ κατὰστάχα τοῦ Δάλμα δὲν κατεγράφοντο μόνον τὰ ἐξαγόμενα τῶν ἀναλύσεων καὶ αἱ παρατηρήσεις τῶν ἐρευνῶν, ἀλλὰ συχνὰ καὶ τὰ μικροβρεσέδια. Σ' Αὐτόν, τὸν πτωχὸν Ἡπειρώτη, ὁ ὁποῖος ἐνεσάρκωνε ὅλην τὴν πηγαίαν εὐγένειαν τῶν ἀνθρώπων τοῦ τόπου του καὶ δὲν λησιμονοῦσε τὰ πρῶτα στερημένα του χρόνια, θὰ κατέφυγε, δι' ἓνα μικρὸ δάνειον, δύο ἢ πέντε δραχμῶν, ὁ πτωχὸς ἢ ὁ σπάταλος φοιτητής, ὅταν εὕρισκετο εἰς οἰκονομικὴν ἀνέχειαν. Καὶ ἐκεῖνος δὲν θὰ τοῦ τὸ ἠρνεῖτο, πολλάκις διὰ νὰ μὴ ζητήσῃ ποτὲ τὴν ἐπιστροφὴν του.

Κατὰ τὸ 1931-32 ἀπεστάλη ὡς ὑπότροφος εἰς Παρισίους καὶ ἐργάσθη παρὰ τῷ Καθηγητῇ Auger. Κατὰ τὰ ἔτη 1919-1927 ἐδίδαξεν ὡς καθηγητὴς Ἀνόργανον καὶ Ὁργανικὴν Χημείαν εἰς τὴν Ἀνωτέραν Δασολογικὴν Σχολὴν Ἀθηνῶν.

Βαθὺς μελετητὴς καὶ δεξιότηνης ἀναλύτης ὑπῆρξε κατὰ τὴν μακρὰν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον ὑπηρεσίαν του ὁ ἄνευ ἔδρας καὶ ἐπισήμου τίτλου Καθηγητῆς τῆς Ἀναλυτικῆς Χημείας. Ἡ σχετικὴ ἐρευνητικὴ καὶ συγγραφικὴ προσφορὰ του ὑπῆρξεν ὀγκώδης. Ἐν τούτοις παρέμεινε μέχρι τέλους μονάχα ὁ Δάσκαλος. Μετρούφρων, χωρὶς ἄλλας φιλοδοξίας πέραν τῆς ἀναδείξεως τῶν μαθητῶν του, πολλοὶ τῶν ὁποίων σήμερον κατέχουν καθηγητικὰς ἔδρας τῶν ἀνωτάτων σχολῶν μας, δὲν ἐπεζήτησεν ὁ ἴδιος νὰ διεκδικήσῃ μίαν ἀνάλογον, ἰδικὴν του, προβολήν. Ἄγνοοῦσε τὴν ἐπίδειξιν καὶ ἐστερεῖτο τῆς ἰκανότητος τῶν ἐπιτυχῶν ἐλιγμῶν. Καὶ ἀφοῦ ἐκεῖνος ποτὲ δὲν ἐζητοῦσε οἱ ἄλλοι τὸν ἐλησιμονοῦσαν πάντοτε. Περιορίσθη εἰς τὸν τίτλον τοῦ ὑψηγοῦ, ὅπου καὶ δι' αὐτὸν ἀκόμη, τὸν παρέσυραν γενικώτεροι πανεπιστημιακαὶ συνθήκαι. Κατὰ τὸ 1935 ἐπέστη διὰ νὰ ἀποφασίσῃ νὰ ὑποβάλῃ ὑποψηφιότητα διὰ τὴν ἔδραν τῆς Ἀναλυτικῆς, εἰς τὴν εἰδικὴν ἑκτακτον κριτικὴν Ἐπιτροπὴν, τὴν γνωστὴν μὲ τὴν ὀνομασίαν: «τῶν ἐξηνατριῶν». Καὶ δι' αὐτὸ τὸ διάβημα μερικοὶ φίλοι του φέρουν τὴν εὐθύνην, τῆς ὁποίας καὶ ὁ ὑπογράφων δὲν εἶναι ἀμέτοχος. Φυσικὰ ἐξελέγη τότε καὶ διωρίσθη διὰ νὰ διατηρήσῃ ὅμως τὸν τίτλον μόνον ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας. Διότι τὴν τρίτην ἡμέραν μία ἐπανάστασις τὸν καθήρσε, ὅπως καὶ ὅλους τοὺς ἄλλους τοὺς προταθέντας μαζί του, καὶ τὸν ἐστέρησε καὶ τῆς θέσεως καὶ τοῦ τίτλου. Ὁ Δάλμας διετήρησε τὴν πικρίαν αὐτῆς τῆς ἀθελήτου του ἀποτυχίας

καὶ δὲν ἠθέλησε ποτὲ πλέον νὰ ἐπανέλθῃ δι' αὐτὴν τὴν διεκδίκησιν.

Διὰ τὸν Δάλμαν μετὰ τὸν ἔρωτα διὰ τὴν ἐπιστήμην ἀκολουθοῦσε ἡ ἀγάπη πρὸς τὴν Πατρίδα. Ἐχὼν ἰδίαν πικρὰν ἀντίληψιν, ἀπὸ τὰ παιδικὰ του χρόνια, διὰ τὴν σκλαβίαν, ἔσπευδε πάντοτε εἰς τὸ διὰ τοὺς ἀπελευθερωτικούς ἀγῶνας προσκλητήριόν της. Ἀπὸ τοῦ 1910 ἐστρατεύθη ἐπανειλημμένως καὶ ἔλαβεν μέρος εἰς τοὺς πολέμους τοῦ 1912-13, μὲ τὸν βαθμὸν τοῦ λοχίου, συμμετασχὼν μεταξὺ ἄλλων καὶ διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς γενετειρας του. Βραδύτερον προήχθη εἰς ἑφεδρον ἀξιωματικόν, μὲ τὸν βαθμὸν τοῦ ὑπολοχαγοῦ.

Ἡ ἀγάπη του διὰ τὴν ἰδιαιτέραν του πατρίδα καὶ τοὺς συγγενεῖς του τὸν παρεκίνει διὰ πολλὰς ἀγαθοποιούς πράξεις καὶ δωρεάς, τὰς ὁποίας προθύμως κατέβαλε ἐκ τοῦ ὑστερήματός του. Μέγιστον ἐπίσης ἦτο τὸ ἐνδιαφέρον του διὰ τὰ ἐπαγγελματικὰ ζητήματα τοῦ κλάδου μας. Συγκαταλέγετο μεταξὺ τῶν ἰδρυτῶν τῆς Ἐνώσεως Ἑλλ. Χημικῶν καὶ ἐπ' ἄρκετον συμμετέχε εἰς τὸ Διοικητικόν της Συμβούλιον κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς σταδιοδρομίας της. Ἐπίσης συνέβαλε εἰς τὴν ἴδρυσιν τοῦ Συλλόγου Συνταξιούχων Χημικῶν διατελέσας ἐπὶ μακρὸν Πρόεδρος αὐτοῦ.

Τὸ ἐρευνητικὸν ἔργον τοῦ Δάλμα ὑπῆρξεν ὀγκῶδες, ἀναγόμενον κυρίως εἰς τὴν χημικὴν ἀνάλυσιν, τὴν ὁποίαν διὰ τῆς σοφίας του καὶ τῆς δεξιοτεχνίας του ἀνήγαγεν εἰς περιοπὴν. Τὸ μεγάλο αὐτὸ κεφάλαιον τῆς Χημείας, χωρὶς ὑπερβολήν, δι' αὐτοῦ τὸ πρῶτον ἐνεφανίσθη ὡς ὀλοκληρωμένον καὶ αὐθύπαρκτον μάθημα εἰς τὸ Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν καὶ ἐδιδάχθη ὡς θεωρία καὶ ὡς πράξις. Εἰς ἐκεῖνον ὀφείλεται ἢ εἰς τὴν χημικὴν ἀνάλυσιν ἀναγνωριζομένη ἰδιαιτέρα ἰκανότης τῶν Χημικῶν τῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου, παρὰδοσιν συνεχιζομένην ἐπὶ εὐρύτερων μάλιστα βάσεων καὶ μετὰ τὴν ἀποχώρησίν του.

Ἡ ἐρευνά του περιστρέφετο κυρίως περὶ τὴν ἀνάκλυψιν σπανίων καὶ πολυτίμων μετάλλων ἐν Ἑλλάδι ὡς τὸ Μολυβδαίνιον, τὸ Τιτάνιον κ.λ.π. Ἡ διατριβὴ του ἐπὶ ὑψηγοῦ «περὶ σπανίων στοιχείων ἐν Ἑλλάδι» εἶναι κλασσικὴ διὰ τὸ ἐν λόγω θέμα. Ὁ Δάλμας διὰ νὰ καταλήξῃ εἰς ὀρισμένα πολύτιμα διὰ τὸν μεταλλευτικὸν μας πλοῦτον συμπεράσματα κατεπονήθη εἰς ἀπειραθίμους ἀναλύσεις ὀρυκτῶν καὶ πετρωμάτων, ἀναλύσεις αἱ ὁποῖαι ἀπαιτοῦσαν ὄχι μόνον μακρὰν καὶ ἐπίπονον ἐργασίαν ἀλλὰ καὶ πρωτοτυπίαν κατὰ τὴν σκέψιν καὶ τὴν ἐκτέλεσιν, ὡς ἐπὶ λέξει γράφει εἰς τὴν κρίσιν του ὁ Ζέγγελης: «ἐργασίαν ἀπαιτοῦσαν ὅλως εἰδικὴν ἄσκησιν καὶ ἐρευναν, τὰς ὁποίας μόνον κανόνιν μακρῶς πείρας καὶ εἰδικῆς παιδεύσεως εἶναι δυνατόν ν' ἀποκτήσῃ εἰς χημικὸς».

Πέραν τῶν μεταλλευμάτων καὶ πετρωμάτων ἡσχολήθη καὶ εἰς ἄλλα ἐνδιαφέροντα θέματα, δημοσιεύσας ἐργασίας ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τῶν ἀειμνήστων Καθηγητῶν Δ. Τσακαλώτου καὶ Κ. Ζέγγελι καὶ τοῦ νῦν Καθηγητοῦ τῆς Ἀνοργάνου Χημείας εἰς τὸ Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν, πρῶην βοηθοῦ του, κ. Ἐλευθ. Στάθη.

Συνέγραψε πρῶτος εἰς τὴν ἑλληνικὴν πλήρη ὀγκώδη Ἀναλυτικὴν Χημείαν ἐξ ὑπερπεντακοσίων σελίδων, τῆς ὁποίας ἐξηντλήθησαν δύο ἐκδόσεις. Ἐπίσης Πίνακας Ἀναλυτικῆς Χημείας, τὴν ὀγκώδη διατριβὴν του περὶ σπανίων

στοιχείων και πολυάριθμα άρθρα και διατριβές εις διάφορα επιστημονικά περιοδικά.

Μετά την κατά τὸ 1951 ἐκ τοῦ Πανεπιστημίου ἀποχώρησιν, ὁ Δάλμας ἐξηκολούθησε νὰ ἀσχολῆται ἐπὶ τινα ἀκόμη ἔτη εις τὰ προσφιλή θέματα τῶν μελετῶν του. Σὺν τῷ χρόνῳ ὁμως, ὑπὸ τὸ βῆρος τῶν ἐτῶν καὶ τῆς ἐκ τῆς ὑπερκοπώσεως φθορᾶς τῆς υγείας του, ἠναγκάσθη νὰ ἀποσυρθῆ ἐκ τῆς ἐνεργοῦ ζωῆς. Τὰ τελευταῖα ἔτη τὰ διήλθε

εἰς τὴν οἰκίαν του, ὑπὸ τὰς φροντίδας τῶν συγγενῶν του, οἵτινες εἰς τὸ τέλος τοῦ μακροῦ βίου του δικαίως τοῦ ἀνταπέδωσαν ὅλην τὴν ἀγάπην, τὴν ὁποίαν εἶχεν δεῖξει δι' αὐτούς.

Τὴν 3ην Μαρτίου 1967, ἡμέρα, ἔπαυσε νὰ ὑπάρχη μετὰ μακρὸν καὶ εἰρηνικὸν βίον διαρκoῦς προσφορᾶς καὶ ἀγάπης πρὸς τὴν ἐπιστήμην καὶ τοὺς ἀνθρώπους.

Δρ Ἰω. Δ. Κανδήλης

Δ Ι Ο Ρ Θ Ω Σ Ι Σ

Τὸ ὄνομα τοῦ συγγραφέως τῆς εἰς τὸ τεῦχος Μαΐου 1967 δημοσιευθείσης ἐργασίας ὑπὸ τὸν τίτλον «Ραδιοχημεία καὶ ἐφαρμογαὶ αὐτῆς» εἶναι Α. Γ. Σουλιώτη, καὶ οὐχὶ Α. Ι. Σουλιώτης ὡς ἐσφαλμένως ἀνεγράφη.